

CZU: 37.015:33

APTITUDINI ANTREPRENORIALE LA ELEVII DE GIMNAZIU

*Gabriela Mihaela LUPAȘCU, doctorandă
Universitatea Pedagogică de Stat ”I. Creangă” din Chișinău, RM*

Summary. *Presently, the world are facing with major challenges what are expanding more and more at the level national economy. Presence entrepreneurs and of entrepreneurship it's necessary for to encourage and to introduce the change in society, economic etc.*

Keywords: *entrepreneur, entrepreneurship, entrepreneurial skills, self, authors and entrepreneurship studies.*

În prezent lumea se confruntă cu provocări majore, care se extind tot mai mult la nivelul economiei mondiale. Spiritul antreprenorial nu a fost niciodată mai important ca în prezent, remarcându-se drept o forță semnificativă, cu un impact considerabil în relansarea, creșterea și progresul social, prin stimularea inovației, generarea de locuri de muncă și responsabilizarea social [1].

Învățământul are un rol esențial și primordial în formarea liderilor, inovatorilor, noilor întreprinzători, iar stimularea capacităților antreprenoriale este o prioritate în întreaga lume. Astăzi țara noastră are nevoie de cetățeni activi, cu inițiativă, care să se integreze ușor în economia de piață și să asigure continuarea progresului în orice domeniu. Astfel, antreprenoriatul a devenit un imperativ în formarea profesională a specialiștilor [17; 14]. Sprijinirea antreprenoriatului nu a fost niciodată mai importantă ca acum. Antreprenorul constituie promotorul progresului economic.

Educația antreprenorială la toate nivelele, gimnazial, liceal, universitar sau formare profesională continuă joacă un rol major în dobândirea competențelor antreprenoriale cheie. Consolidarea educației antreprenoriale încă din clasele gimnaziale va avea un impact pozitiv asupra caracterului dinamic al antreprenoriatului în cadrul economiei noastre. Originile termenului de antreprenoriat pot fi căutate în două direcții distincte [12, p.54]:

- din verbul (transformat ulterior în substantiv) de origine franceză *entreprendre* – „a face ceva”, termen propus și definit pentru prima dată de Richard Cantillon și
- din termenul de origine germană *Unternehmergeist* – „spirit antreprenorial”, propus de Joseph Schumpeter. Acesta ar fi, conform unor autori, mult mai adecvat pentru înțelegerea studiilor legate de antreprenoriat.

Numeroase definiții ale antreprenoriatului se regăsesc în literatura de specialitate, acoperind o paletă largă de activități asociate antreprenoriatului.

Putem defini antreprenoriatul ca activitate de identificare și valorificare a unor oportunități economice și sociale, care se derulează în diferite medii și unități de afaceri ce cauzează schimbări în sistemul dat prin inovări realizate de persoanele care valorifică aceste oportunități, creând valori atât pentru indivizi, cât și pentru societate [12].

Antreprenoriatul reprezintă un proces ce constă în identificarea și urmărirea unei oportunități de afaceri, în scopul valorificării acesteia. Este un proces care se derulează în diferite medii și unități de afaceri ce cauzează schimbări în sistemul economic prin inovări realizate de persoanele care valorifică oportunitățile economice creând valori atât pentru indivizi, cât și pentru societate.

Definiția antreprenorului, așa cum apare ea în manualele de Educație antreprenorială, este următoarea: „persoana care se ocupă de inițierea și dezvoltarea unei afaceri”. Una dintre definițiile antreprenorului este „acea persoana care se uită la o problemă și o vede ca pe o oportunitate, iar apoi acționează asupra sa”.

Alți termeni ce pot caracteriza antreprenoriatul sunt: inovație, creativitate, dinamism, toleranță la risc, flexibilitate și orientare spre dezvoltare. (The Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership) [12].

Dezvoltarea abilităților privind cariera începe din perioada școlară și continuă de-a lungul tranziției la viața adultă. Cunoașterea și utilizarea aptitudinilor, deprinderilor și comportamentelor care permit inițierea și derularea unor afaceri proprii reprezintă condiții esențiale pentru succes în viața profesională și socială a fiecărui individ.

Înțelegerea principiilor de funcționare a economiei de piață, a șanselor fiecărui om de a-și valorifica la maxim potențialul propriu pentru a acționa eficient în orice domeniu, de a avea succes dacă are inițiativă, imaginație, gândire critică sunt doar câteva elemente determinante în formarea la elevii de gimnaziu a comportamentului de întreprinzător, a acelor competențe specifice care să le permită orientarea profesională spre a deveni antreprenori.

Educația antreprenorială urmărește formarea competențelor specifice elevilor, care să le permită orientarea profesională spre a deveni antreprenori, iar prin valorificarea potențialului să acționeze eficient în orice domeniu. Se referă la modalitatea de dezvoltare a atitudinilor, a competențelor și a cunoștințelor antreprenoriale care ar trebui să permită unui elev să „transforme ideile în acțiuni”. Din **Legea Educației Naționale nr.1 din 2011 rezultă că** „Misiunea asumată de lege este de formare, prin educație, a infrastructurii mentale a societății românești, în acord cu noile cerințe, derivate din statutul României de țară membră a Uniunii Europene și din funcționarea în contextul globalizării, și de generare sustenabilă a unei resurse umane naționale înalt competitive, capabilă să funcționeze eficient în societatea actuală și viitoare” [Legea Educației Naționale nr.1, publicată în Monitorul Oficial nr. 18]

De asemenea „Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii” [Legea Educației Naționale nr.1, publicată în Monitorul Oficial nr. 18]

Curriculumul național pentru învățământul primar și gimnazial se axează pe 8 domenii de competențe-cheie care determină profilul de formare a elevului, printre care figurează și competențele antreprenoriale.

În Codul Educației al Republicii Moldova se arată că educația are ca finalitate principală „formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială

și economică” [http://lex.justice.md/md/355156/]. Printre competențele – cheie pe care le urmărește educația, se găsesc competențele antreprenoriale și spiritul de inițiativă.

Învățământul gimnazial este parte componentă a învățământului general obligatoriu și se axează pe opt domenii de competențe-cheie care determină profilul de formare a elevilor, cu scopul de a-i familiariza cu o abordare pluri și transdisciplinară a domeniilor cunoașterii.

Profilul de formare al absolventului de gimnaziu descrie așteptările exprimate față de elevi la finalul învățământului gimnazial prin raportare la cerințele exprimate în Legea Educației Naționale, alte documente de politică educațională și studii de specialitate. Printre competențele care se cer dobândite întâlnim: manifestarea interesului pentru identificarea unor soluții noi în rezolvarea unor sarcini de învățare de rutină și/ sau provocatoare; manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale grupurilor din care face parte și în explorarea unor probleme ale comunității locale; aprecierea calităților personale în vederea autocunoașterii, a orientării școlare și profesionale; identificare unor parcursuri școlare și profesionale adecvate propriilor interese.

În Republica Moldova în Curriculum opțional – curriculum pentru învățământ gimnazial (V-IX) găsim conceptele de educație economică și antreprenorială. Educația economică și antreprenorială pentru clasele gimnaziale este în prezent o necesitate vitală în contextul unei societăți a liberei inițiative. Principiile și valorile promovate de programele din ciclul gimnazial sunt în strictă corelație cu viața cotidiană, cu modul în care se manifestă indivizii în calitate de consumatori sau producători. În sistemul economiei de piață pentru elevi este important să dezvolte abilitățile de gândire economică, să evalueze costurile și beneficiile implicate de diferite decizii, să elaboreze un comportament adecvat societății. Acestea vor contribui la dezvoltarea gândirii critice, la formarea unui sistem de valori și educarea unui cetățean activ și cu spirit de inițiativă.

Documentele conceptuale și normative ale sistemului educațional din Republica Moldova tratează educația economică și antreprenorială ca parte integrantă conceptului și practicii educaționale moderne. Pioneratul implementării programelor de educație economică în sistemul educațional al Republicii Moldova aparține organizației Junior Achievement Moldova, care este o organizație non-profit fondată în anul 1995, membră a rețelei JA Worldwide, și a Centrului Regional de la Bruxelles, JA-YE Europe [http://lex.justice.md/md/355156/].

De la fondarea organizației în 1919 în SUA, Junior Achievement a contribuit la educația economică și antreprenorială a tinerilor în SUA și alte peste 100 țări de pe glob, inclusiv Republica Moldova. Misiunea organizației constă în motivarea și pregătirea tinerei generații pentru a se afirma cu succes în economia de piață. În acest scop, organizația implementează în școlile din Republica Moldova programe opționale de educație economică și antreprenorială. Junior Achievement este o organizație non-profit finanțată de peste 100.000 de firme, fundații și persoane particulare. Scopul Junior Achievement este de a instrui și a inspira tinerii să aprecieze antreprenoriatul liber, să înțeleagă economia și afacerile și să fie gata pentru angajarea în câmpul muncii.

Educația antreprenorială accentuează dimensiunea acțională în formarea personalității elevului. *Se pot schița anumite trăsături de personalitate despre care se consideră că sunt comune majorității întreprinzătorilor de succes: spirit de inițiativă, perseverență, încredere în sine, în forțele proprii, nevoia de împlinire, adică dorința de atingere a unor obiective proprii,*

capacitatea de asumare a unor riscuri personale și financiare, potențial energetic ridicat, concretizat în capacitatea de a depune un efort intens și îndelungat și altele.

Aceste însușiri sunt prezente în proporții diferite în structura personalității fiecărui individ și este posibil chiar ca unele dintre ele să nu fie prezente, ceea ce nu înseamnă însă că individul respectiv nu ar putea fi întreprinzător de succes. Discipline care vizează dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale la nivel gimnazial.

Abilitățile antreprenoriale care pot transforma ideile în acțiuni includ: creativitatea, inovarea, asumarea riscului, capacitatea de management al proiectelor și atingerea obiectivelor propuse.

Obiectivele educației antreprenoriale sunt legate de îmbunătățirea abilităților antreprenoriale ale elevilor, stimularea creativității și încrederii în forțele proprii; încurajarea startupurilor inovative; creșterea rolului antreprenorilor în societate și în economie.

Este un demers de o mare complexitate, care este mai adecvat unor discipline aferente ariei curriculare „Om și societate”, și anume cultura civică, întrucât problemele pe care această dimensiune a educației le abordează sunt de natură preponderent economică și socială.

Primele elemente de educație antreprenorială sunt incluse în programa școlară pentru disciplina educație tehnologică predată în învățământul gimnazial românesc, clasele V-VIII. Prin studierea disciplinei Educație tehnologică se realizează corelarea cu exigențele formulate în documentele de politică educațională din România și din Comunitatea Europeană privind pregătirea elevilor pentru viață și învățare continuă, precum și opțiunea pentru cariera profesională.

Programa pune un accent deosebit pe educația pentru calitate. Studiul calității produselor și a serviciilor, precum și educația consumatorului și a producătorului, permit dezvoltarea unor atitudini prin asumarea de valori care vizează calitatea. Programa de Educație tehnologică pune, de asemenea, accent pe dezvoltarea la elevi a competențelor antreprenoriale, a spiritului de inițiativă privată.

Aptitudinile antreprenoriale presupun metode active prin care elevii să fie determinați să dea frâu liber creativității și spiritului de inovație. Competența și aptitudinile antreprenoriale pot fi dobândite sau formate doar prin experiențe de învățare practice și reale.

Implicarea elevilor din învățământul gimnazial în activități antreprenoriale asigură acestora formarea competențelor specifice care să le permită să se manifeste ca întreprinzători, atât la școală, cât și mai târziu, în viața profesională.

Prin implicarea elevilor de gimnaziu în activități de antreprenoriat, prin familiarizarea lor cu terminologia economică specifică domeniului se crează premisele în formarea comportamentelor de viitori întreprinzători, capabili de a acumula cunoștințe practice, de a-și dezvolta spiritul de inițiativă, de a-și forma aptitudinile necesare înființării și conducerii unei afaceri.

BIBLIOGRAFIE

1. BĂDULESCU, D., & BĂDULESCU, A. Antreprenoriatul: Cum? Cine? Când? Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujană, 2014.

2. BE BUSINESSED (2017), History of Entrepreneurship. Available at: <https://bebusinessed.com/history/history-of-entrepreneurship/> (vizitat: 13 aprilie 2019).
3. BLANCHFLOWER, D. G., & OSWALD, A. J. What Makes a Young Entrepreneur ? In A. Furlong (Ed.), Handbook of Youth and Young Adulthood: New Perspectives and Agendas Routledge, 2009.
4. BONCHIS E., & SECUI M. Psihologia vârstelor. Oradea: Editura Universitatii din Oradea, 2004.
5. CANTILLON R. Essai sur la nature du commerce en général. Paris: Institut Coppet, 2011.
6. CASSIS, Y., & MINOGLU, I. Entrepreneurship in theory and history. Palgrave Macmillan, 2005.
7. CERGHIT I. Metode de învățământ. (ed. IV). Iași: Polirom, 2006.
8. Institutul de Științe ale Educației, Consiliere și Orientare – Ghid. București, 2000
9. CONSTANTIN A.R. Antreprenoriat. București: Pro Universitaria, 2014.
10. CIOLAN L. Educația antreprenorială. București: ISE, 2001.
11. DERLOGEA Ș., BOTA GHI., 160 de activități dinamice (jocuri) pentru TEAM BUILDING. București, 2011.
12. Dicționar explicativ al limbii române, ediția a II-a revăzută și adăugită. Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.
13. FARREL C. LARRY. Cum să devii antreprenor. Dezvoltă-ți propria afacere! București: Curtea Veche, 2011.
14. IORDACHE S., LAZAR C.: Curs de economie politica, Editura Economica , 1999.
15. JELESCU P., ELPUJAN O. Antreprenoriatul – un imperativ în formarea profesională a specialiștilor. În: Materialele Conferinței științifice internaționale „Învățământul superior: valențe și oportunități educaționale, de cercetare și transfer inovațional”, 28, 29 septembrie 2016, Universitatea de Stat din Moldova. Chișinău: CEP USM, p.59-62.
16. KOLB D. Experiential Learning: experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. , 1984. 10 p.
17. MANOLEA, GHEORGHE, Definirea antreprenoriatului și a antreprenorului, în: Antreprenoriatul, 2011. <http://www.antreprenoriatul.ro/index.php/descriere/76-definireaantreprenoriatului-si-a-antreprenorului> (vizitat 14. 03. 2019).
18. Ministerul Educației al Republicii Moldova, Curriculum pentru învățământul gimnazial (clasele V – IX). Chișinău, 2010.
19. SOARE E. Educația antreprenorială. Ultima provocare a școlii. București: Editura V. & I. Integral, 2008.
20. SCHUMPETER, JOSEPH A. (2003). Ten great economists: from Marx to Keynes. San Diego: Simon Publications. ISBN 9781932512090
21. TOBĂ D. Economie. Elemente de microeconomie și macroeconomie Craiova: Editura Universitaria, 2018.